

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

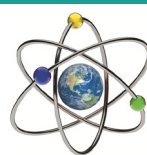
No9(3)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 56 sahifa,
2-sentyabr, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Raxmonova Z. A. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Rakhmonova Z.A. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Boshlang'ich ta'limda o'yin texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik ahamiyati	10
Maxmudova Fotima Shamshidinovna, Murodjonova Shahzoda Elyor qizi	
Turli tayyorgarlik darajasidagi nemis tili talabalarining kommunikativ kompetensiyasini differensial mashqlar orqali takomillashtirish	15
Nafisaxon Nuriddinova Tolib qizi	
Boshlang'ich sinf tabiiy fanlar ta'limida STEAM yondashuvining ilmiy-nazariy asoslari	19
Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, G'ulomova Maryam Baxrom qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida yosh professor-o'qituvchilarning kasbiy moslashuvini mentorlik asosida boshqarish mexanizmlarini takomillashtirishning mazmuni	23
Bozbekova Farog'at Iskandarovna	
Developing Prospective English Teachers' Pragmatic Interactional Competence Through a Hybrid Pedagogical Discourse Model.....	27
Makhliyo Safarova	
Boshlang'ich sinflarda topishmoqlarni o'rgatish metodikasi	33
Pirmatova Ozodaxon Saparboyevna	
Raqamli ta'lim muhitida individual yondashuv orqali talabalarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish ...	37
Nurova Malika Abduszairovna	
Informatika fanini o'qitishda o'quvchilarning media savodxonligini summativ baholash metodikasi	41
Qodirova Dilnoza Abdusalim qizi	
O'quv materiallarini tanlash va moslashtirishda kompetensiyaviy yondashuvning amaliy shakl, usul va vositalari	46
Xabibullayeva Shoira Shukurillayevna	
Autodesk 3ds Max muhitida maxscript asosida pluginlar yaratish texnologiyasi va ularning samaradorligini qiyosiy tahlil qilish.....	50
Nizomov Sunnattilla Egamberdi o'g'li	

OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA YOSH PROFESSOR- O'QITUVCHILARNING KASBIY MOSLASHUVINI MENTORLIK ASOSIDA BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING MAZMUNI

Boybekova Farog'at Iskandarovna

Nizomiy nomidagi O'zMPU

Inson resurslarini boshqarish (HR) boshqarmasi bosh mutaxassisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada oliy ta'lim muassasalarida yosh professor-o'qituvchilarning kasbiy moslashuvini mentorlik asosida boshqarish mexanizmlarining mazmuni yoritilgan. Yosh pedagoglarni kasbiy faoliyatga moslashtirish, ularning pedagogik kompetensiyalarini rivojlantirish va mentorlik jarayonini samarali tashkil etishning asosiy yo'nalishlari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim, yosh professor-o'qituvchi, kasbiy moslashuv, mentorlik, kasbiy kompetensiya, boshqaruv mexanizmi, pedagogik rivojlanish.

Abstract: The article examines the content of mechanisms for managing the professional adaptation of young university teachers based on mentoring. The main directions of professional adaptation, development of pedagogical competencies, and effective organization of mentoring activities are analyzed.

Key words: higher education, young university teacher, professional adaptation, mentoring, professional competence, management mechanisms, professional development.

Аннотация: В статье раскрывается содержание механизмов управления профессиональной адаптацией молодых преподавателей высших образовательных учреждений на основе наставничества. Рассматриваются основные направления профессиональной адаптации молодых педагогов, развития их педагогических компетенций и эффективной организации наставнической деятельности.

Ключевые слова: высшее образование, молодой преподаватель, профессиональная адаптация, наставничество, профессиональная компетентность, механизмы управления, педагогическое развитие.

KIRISH

Bugungi kunda oliy ta'lim tizimida ta'lim sifatini oshirish, professor-o'qituvchilarning kasbiy salohiyatini rivojlantirish va zamonaviy pedagogik talablarga javob beradigan mutaxassislarni shakllantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, oliy ta'lim muassasalarida faoliyatini yangi boshlayotgan yosh professor-o'qituvchilarning kasbiy muhitga moslashuvi, pedagogik jamoaga integratsiyalashuvi va ta'lim jarayonini samarali tashkil etishi alohida e'tibor talab qiladi. Yosh pedagogning kasbiy faoliyatining dastlabki bosqichida olgan metodik ko'magi va amaliy tajribasi uning keyingi professional rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Yosh professor-o'qituvchining kasbiy moslashuvi faqat yangi ish joyi va mehnat sharoitlariga ko'nikish jarayoni bilan cheklanmaydi. Mazkur jarayon pedagogik faoliyat mazmunini o'zlashtirish, talabalar bilan samarali muloqot o'rnatish, zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish, ilmiy-tadqiqot faoliyatini yo'lga qo'yish, kasbiy mas'uliyatni anglash hamda oliy ta'lim muassasasining pedagogik jamoasiga integratsiyalashuv kabi jarayonlarni ham qamrab oladi. Shu sababli yosh professor-o'qituvchilarning kasbiy moslashuvini tizimli tashkil etish va boshqarish oliy ta'lim muassasalarining muhim vazifalaridan biridir.

Mazkur jarayonda mentorlik yosh professor-o'qituvchilarning kasbiy moslashuvini ta'minlashning samarali vositalaridan biri sifatida namoyon bo'ladi. Mentorlik tajribali professor-o'qituvchining yosh pedagogga kasbiy, metodik va tashkiliy jihatdan ko'mak berishi, uning faoliyatini kuzatishi, tavsiyalar berishi hamda kasbiy rivojlantirishiga yo'naltirilgan shart-sharoitlarni yaratishini nazarda tutadi. Mentorlik jarayonining mazmuni yosh pedagogga tayyor tajribani yetkazish bilan cheklanmay, uning mustaqil fikrlashi, pedagogik muammolarni hal etishi, o'z faoliyatini tahlil qilishi va uzluksiz o'z ustida ishlash ko'nikmalarini shakllantirishni ham qamrab oladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

E. F. Zeerning "Psixologiya professionalnogo razvitiya" asarida shaxsning kasbiy shakllanishi va moslashuvi psixologik jihatdan asoslangan.

K. E. Kramning "Mentoring at Work" asarida mentorlik tajribali va yosh mutaxassis o'rtasidagi rivojlantiruvchi munosabat sifatida talqin qilinib, uning kasbiy rivojlanishdagi ahamiyati ochib berilgan.

Darling-Hammond, Hyler va Gardner tadqiqotlarida esa pedagoglarning samarali kasbiy rivojlanishi uzluksiz, amaliy va hamkorlikka asoslangan bo'lishi zarurligi ta'kidlanadi.

M. X. To'xtaxodjayeve, R. Mavlonova va hammualliflar, J. Hasanboyev va boshqalarning pedagogikaga oid asarlarida pedagogik faoliyat, kasbiy kompetentlik, ta'lim jarayonini tashkil etish hamda o'qituvchining pedagogik mahorati masalalari yoritilgan.

N. N. Azizxo'jayevaning ishlarida pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahoratning amaliy jihatlari asoslangan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot nazariy-tahliliy xarakterga ega bo'lib, unda ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish, qiyosiy tahlil, umumlashtirish va tizimlashtirish metodlaridan foydalanildi. Yosh professor-o'qituvchilarning kasbiy moslashuvi va mentorlik jarayonining asosiy yo'nalishlari ilmiy manbalar asosida o'rganilib, ularning mazmuniy tarkibi tizimlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Kasbiy moslashuvni mentorlik asosida tashkil etishda uning mazmunini aniq belgilash muhim ahamiyatga ega. Ushbu mazmun diagnostik, metodik, amaliy, kommunikativ, refleksiv va rivojlantiruvchi yo'nalishlarni o'z ichiga olishi mumkin. Dastlab yosh professor-o'qituvchining kasbiy tayyorgarligi va ehtiyojlari aniqlanadi, keyinchalik individual rivojlanish maqsadlari belgilanadi hamda mentorlik faoliyati mazkur maqsadlarga muvofiq tashkil etiladi. Bunda dars kuzatuvlari, individual maslahatlar, tajriba almashish, ochiq mashg'ulotlar, metodik seminarlar va refleksiv suhbatlardan foydalanish yosh pedagogning kasbiy rivojlanishiga xizmat qiladi.

Shuningdek, zamonaviy oliy ta'lim sharoitida yosh professor-o'qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish, innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish va ilmiy-tadqiqot faoliyatini yo'lga qo'yish ham mentorlik mazmunining muhim tarkibiy qismlaridan hisoblanadi. Mentor yosh pedagogga zamonaviy ta'lim platformalari, interfaol metodlar, baholash vositalari va ilmiy-tadqiqot metodlaridan samarali foydalanishda amaliy yordam ko'rsatishi mumkin.

Oliy ta'lim muassasalarida yosh professor-o'qituvchilarning kasbiy moslashuvini mentorlik asosida boshqarish mexanizmlarining mazmuni, avvalo, yosh pedagogning kasbiy faoliyatga kirishishi va yangi pedagogik muhitga integratsiyalashuvini ta'minlovchi mazmuniy yo'nalishlarni belgilashni nazarda tutadi. Mazkur jarayon yosh mutaxassisning mavjud nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish, pedagogik vazifalarni mustaqil bajarish, talabalar bilan samarali muloqot qilish, professor-o'qituvchilar jamoasi bilan hamkorlik qilish va o'z kasbiy faoliyatini muntazam takomillashtirib borishiga yo'naltiriladi.

Kasbiy moslashuv mazmunining birinchi muhim yo'nalishi tashkiliy-kasbiy moslashuvdan iborat. Bunda yosh professor-o'qituvchi oliy ta'lim muassasasining ichki tartib-qoidalari, ta'lim jarayonini tashkil etish xususiyatlari, kafedra faoliyati, professor-o'qituvchining huquq va majburiyatlari hamda pedagogik faoliyatga qo'yiladigan talabalar bilan tanishtiriladi. Mentor ushbu jarayonda yosh pedagogga oliy ta'lim muassasasining tashkiliy tuzilmasi va kasbiy faoliyatining o'ziga xos jihatlari tushuntirib, uning yangi muhitga bosqichma-bosqich moslashishiga ko'maklashadi.

Kasbiy moslashuvning pedagogik-metodik yo'nalishi yosh professor-o'qituvchining bevosita ta'lim faoliyatini samarali tashkil etishiga qaratiladi. Bunda o'quv mashg'ulotlarini rejalashtirish, dars maqsadlarini belgilash, ta'lim mazmunini tanlash, zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish, talabalar bilimini baholash va mashg'ulot natijalarini tahlil qilish kabi masalalar muhim o'rin egallaydi. Mentor yosh pedagogning darslarini kuzatishi, mashg'ulotdan keyin tahliliy suhbat o'tkazishi va pedagogik faoliyatni takomillashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalar berishi orqali uning metodik kompetensiyalarini rivojlantiradi.

Mentorlik asosidagi kasbiy moslashuv mazmunining muhim tarkibiy qismi kommunikativ yo'nalish hisoblanadi. Oliy ta'lim muassasasida professor-o'qituvchi talabalar, hamkasblar, kafedra mudiri va fakultet rahbariyati bilan doimiy professional muloqotda bo'ladi. Shu sababli yosh pedagogda pedagogik muloqot madaniyati, tinglash, fikrni aniq ifodalash, konstruktiv munosabat o'rnatish va turli pedagogik vaziyatlarda to'g'ri kommunikativ strategiyani tanlash ko'nikmalarini shakllantirish zarur. Mentor real pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish va amaliy maslahatlar berish orqali yosh professor-o'qituvchining kommunikativ kompetensiyasini rivojlantiradi.

Kasbiy moslashuv mazmunida ilmiy-tadqiqot faoliyati ham alohida o'rin tutadi. Zamonaviy oliy ta'limda professor-o'qituvchidan faqat ta'lim berish emas, balki ilmiy izlanish olib borish, ilmiy maqolalar tayyorlash, konferensiyalarda ishtirok etish, tadqiqot natijalarini amaliyotga tatbiq etish kabi faoliyatlar ham talab qilinadi. Shu nuqtayi nazardan, mentor yosh pedagogga ilmiy tadqiqot mavzusini aniqlash, ilmiy manbalar bilan ishlash, tadqiqot metodlarini tanlash, maqola va tezislarni tayyorlash hamda ilmiy natijalarni taqdim etishda metodik yordam ko'rsatishi mumkin.

Yosh professor-o'qituvchilarning kasbiy moslashuvda raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish ham zamonaviy mazmunning muhim tarkibiy qismidir. Ta'lim jarayonida elektron ta'lim platformalari, raqamli baholash vositalari, multimedia resurslari va masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish pedagogdan tegishli raqamli ko'nikmalarga ega bo'lishni talab etadi. Mentorlik jarayonida yosh pedagogga raqamli vositalarni tanlash va ulardan pedagogik maqsadga muvofiq foydalanish bo'yicha amaliy ko'mak berilishi mumkin. Bu esa yosh professor-o'qituvchining zamonaviy ta'lim muhitiga moslashuvini kuchaytiradi.

Mentorlik asosidagi kasbiy moslashuv mazmunining yana bir muhim yo'nalishi refleksiv faoliyatdir. Refleksiya yosh pedagogning o'z pedagogik faoliyatini tahlil qilishi, erishilgan natijalarni baholashi, mavjud qiyinchiliklarning sabablarini aniqlashi va keyingi faoliyatini takomillashtirish yo'llarini belgilashini ta'minlaydi. Mentor refleksiv suhbatlar, o'z-o'zini baholash varaqalari, pedagogik portfolio va dars tahlili kabi vositalar orqali yosh professor-o'qituvchining o'z faoliyatiga tanqidiy va konstruktiv yondashuvini shakllantirishi mumkin.

Kasbiy moslashuv jarayonida individual yondashuv tamoyili ham muhim ahamiyatga ega. Chunki yosh professor-o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi, tajribasi, ehtiyojlari va rivojlanish sur'atlari bir xil bo'lmaydi. Shu sababli mentorlik mazmuni barcha yosh pedagoglar uchun bir xil shaklda emas, balki individual ehtiyojlar asosida belgilanishi maqsadga muvofiq. Bunda diagnostika natijalari asosida individual kasbiy rivojlanish rejasi ishlab chiqilib, unda pedagogning mavjud kompetensiyalari va rivojlantirilishi zarur bo'lgan jihatlari aniqlanadi.

Mentorlik jarayonining mazmuni amaliy faoliyat bilan uzviy bog'langan holda tashkil etilishi lozim. Nazariy tavsiyalarni amaliyot bilan uyg'unlashtirish maqsadida ochiq mashg'ulotlar, o'zaro dars kuzatuvlari, mahorat darslari, metodik seminarlar va tajriba almashish mashg'ulotlaridan foydalanish mumkin. Bunday faoliyat yosh professor-o'qituvchiga tajribali pedagoglarning faoliyatini bevosita kuzatish, samarali metodlarni o'zlashtirish va ularni o'z pedagogik faoliyatida sinab ko'rish imkonini beradi.

Yosh professor-o'qituvchining kasbiy moslashuvini boshqarishda mentorning fikr-mulohazasi ham muhim o'rin tutadi. Fikr-mulohaza yosh pedagogning faoliyatidagi ijobiy jihatlarni mustahkamlash, rivojlantirilishi zarur bo'lgan tomonlarni aniqlash va keyingi faoliyat uchun aniq vazifalarni belgilashga xizmat qiladi. Bunda mentorning baholovchi emas, balki rivojlantiruvchi pozitsiyada bo'lishi muhim. Konstruktiv fikr-mulohaza yosh professor-o'qituvchining kasbiy ishonchini qo'llab-quvvatlash bilan birga, o'z ustida ishlashga undaydi.

Mentorlik asosida kasbiy moslashuv mazmunini monitoring qilish ham mazkur tizimning zarur tarkibiy qismidir. Monitoring orqali yosh professor-o'qituvchining kasbiy moslashuv darajasi, pedagogik kompetensiyalaridagi o'zgarishlar, metodik tayyorgarligi, kommunikativ ko'nikmalari, ilmiy faolligi va mustaqil faoliyat olib borish qobiliyati kuzatiladi. Monitoring natijalariga ko'ra, mentorlik mazmuniga tegishli o'zgartirishlar kiritilib, individual rivojlanish rejasi takomillashtiriladi.

Umuman olganda, oliy ta'lim muassasalarida yosh professor-o'qituvchilarning kasbiy moslashuvini mentorlik asosida boshqarish mexanizmlarining mazmuni tashkiliy-kasbiy, pedagogik-metodik, kommunikativ, ilmiy-tadqiqot, raqamli, refleksiv va rivojlantiruvchi yo'nalishlarning o'zaro uyg'unligiga asoslanadi. Mazkur yo'nalishlarning tizimli tashkil etilishi yosh professor-o'qituvchining kasbiy faoliyatga bosqichma-bosqich moslashishini, pedagogik kompetensiyalarining rivojlanishini va mustaqil kasbiy faoliyatga tayyorligini ta'minlaydi. Shu bilan birga, mentorlik mazmunining individual ehtiyojlarga moslashtirilishi uning samaradorligini oshirib, oliy ta'lim muassasasida uzluksiz kasbiy rivojlanish muhitini shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi. "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun. O'RQ-637-son, 23.09.2020. - Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-son Farmon, 08.10.2019.
3. Зеер Э.Ф. Психология профессионального развития. - Москва: Академия, 2016. - 240 с.
4. Mitchell D., Eby L.T., Ragins B.R. Mentoring and developmental relationships // The Oxford Handbook of Organizational Psychology. - Oxford: Oxford University Press, 2022.

5. Hobson A.J., Ashby P., Malderez A., Tomlinson P.D. Mentoring beginning teachers: What we know and what we don't // Teaching and Teacher Education. - 2019. - Vol. 25, No. 1. - P. 207-216.
6. Kram K.E. Mentoring at Work: Developmental Relationships in Organizational Life. - Glenview, IL: Scott, Foresman, 1985. - 252 p.
7. Darling-Hammond L., Hyler M.E., Gardner M. Effective Teacher Professional Development. - Palo Alto, CA: Learning Policy Institute, 2017. - 76 p.
8. European Commission. Supporting Teacher and School Leader Careers: A Policy Guide. - Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020.
9. To'xtaxodjayeva M.X. Pedagogika. - Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati, 2020.
10. Mavlonova R., To'rayeva O., Xoliqberdiyev K. Pedagogika. - Toshkent: O'qituvchi, 2018.
11. Hasanboyev J., To'raqulov X.A., Alqarov I.Sh., Usmanov N.O'. Pedagogika. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
12. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2006.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №9(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.